

Sekce správní
Odbor správy majetku

č. j.: 2014/729/420

Výroční zpráva

**Archivu České národní banky
za rok 2013**

Sídlo archivu:

Česká národní banka, Na Příkopě 28, Praha 1, PSČ 115 03
tel. spojení: 224 413 710, 224 412 351, 224 413 759, 224 412 403
e- mail: archiv@cnb.cz

Zřizovatel archivu:

Česká národní banka, Na Příkopě 28, Praha 1

Archiv České národní banky je organizačně začleněn do referátu archivních a spisových služeb odboru správy majetku Sekce správní.

Akreditace podle zákona č. 499/2004 Sb.:

Rozhodnutí odboru archivní správy MV ČR o akreditaci archivu č. j. AS-93/1-2005 ze dne 24. dubna 2005.

I. Personální podmínky archivu:**Vedení archivu:**

- ředitel sekce správní
- ředitel odboru správy majetku
- vedoucí referátu archivních a spisových služeb

Počet pracovníků:

ústředí ČNB: 6 pracovníků

Z celkového počtu šesti zaměstnanců archivu mají čtyři pracovníci odborné vysokoškolské vzdělání, tři se zaměřením na archivnictví a jeden na historii.

Funkční zařazení pracovníků:

Funkční zařazení pracovníků Archivu ČNB je upraveno vnitřním předpisem České národní banky.

II. Celkové množství uložených archiválií

Počet fondů a sbírek: 60

Počet běžných metrů celkem: 5.804,10 bm

Počet archivních pomůcek: 43

Přehled evidenčních údajů k 31. 12. 2013
Základní souhrnné informace ze základní evidence NAD

	počet arch. souborů celkem	metráž celkem (bm)	z toho nezpracováno (bm)	z toho zpracováno (bm)	z toho inventarizováno (bm)	počet pomůcek
Archiv ČNB	60	5.804,10	4.691,15	1.715,47	155,85	43

Na konci roku 2013 byla v Archivu ČNB dokončena Generální inventura 2012/2013, která byla z rozhodnutí Odbor archivní správy a spisové služby MV ČR započata v roce 2012.

III. Výběr zpracování a využívání archiválií**1. Výběr archiválií:**

Archiv ČNB dohlížel v průběhu roku 2013 na provedení skartačního řízení v České národní bance a vystavil 8 skartačních protokolů pro jednotlivé organizační útvary ČNB. V průběhu skartačních řízení bylo posouzeno 1.473 bm písemných dokumentů. Část z nich byla vyřazena (90,1%), u části byla prodloužena skartační lhůta v souvislosti s trvajícím úředním

potřebou organizačních útvarů ČNB (4,8%). Vybrané archiválie byly převzaty Archivem ČNB (5,1%).

Do fondu České národní banky bylo přijato v ústředí 69,1 bm a na pobočkách 6 bm archiválií. Celkem tedy fond Česká národní banka vzrostl o 75,1 bm archivních dokumentů.

Výkony v roce 2013
Výběr archiválií a delimitace archiválií, celkové vnější změny

	Posouzeno celkem (bm)	Celkem vyřazeno		Počet protokolů o výběru § 3. odst. 1 + 2	
		v bm	v %	skartační řízení	mimo skart. řízení
Archiv ČNB	1473	1319,3	90,1	8	-

2. Zpracování archiválií:

V průběhu roku 2013 zaměstnanci Archivu ČNB pokračovali v převodu inventářů archivních fondů do elektronické podoby za použití informačního systému ISAI (modul Pořádání), který byl vyvinut pro Archiv České národní banky firmou Bach, s r.o., Olomouc.

Ve stádiu rozpracovanosti se k 31. 12. 2013 nacházejí tyto fondy:

- Živnostenská banka (ŽB)
- Státní banka československá (SBČS)
- Česká národní banka (ČNB)

Stupeň stávajícího zpřístupnění archivních souborů v elektronické podobě prostřednictvím Informačního Systému Archivu (ISAI) v modulu Vademecum:

- zpřístupněno – 44,3 % (55 archivních fondů)
- nezpřístupněno – 55,7 % (5 archivních fondů)

Archiv ČNB v současné době umožňuje badatelům elektronicky vyhledávat (fulltextově i kontextově) prostřednictvím modulu ISAI Vademecum ve více než 246.760 inventárních jednotkách, které se nalézají v jeho správě.

Na počátku roku 2013 zahájil Archiv České národní banky digitalizaci archiválií, jež se nalézají v jeho správě. Za celý rok bylo vyhotoveno (naskenováno a upraveno) 132.966 skenů. Od poloviny roku 2013 představují takto naskenované dokumenty plnohodnotný doplněk k dosud využívaným originálům archiválií a jsou předkládány badatelům ke studiu v badatelně archivu.

3. Využívání archiválií:

Badatelská agenda:

V průběhu roku 2013 se uskutečnilo v Archivu České národní banky 234 badatelských návštěv, při celkovém počtu 57 badatelů (z toho 6 zahraničních). Průměrná měsíční badatelská návštěvnost činila 19,5 návštěvy. Na jednoho badatele připadá průměrně téměř pět badatelských návštěv. V roce 2013 tak oproti roku 2012 došlo k nárůstu počtu badatelských návštěv o 1,3% a samotných badatelů o 9,6%.

Nejčastěji studují v Archivu České národní banky studenti vysokých škol, zejména ekonomického, historického a právního směru, vysokoškolští učitelé (zejména VŠE a FFUK) a pracovníci odborných vědeckých pracovišť (např. Technické muzeum v Brně). Ve srovnání s rokem 2012 navštívil Archiv ČNB v roce 2013 stejný počet soukromých badatelů. Jednalo se o 22 osob.

Nejvíce studovanými tématy v Archivu České národní banky v roce 2013 byly otázky vývoje hospodářské a měnové politiky Československa a správních institucí, které se věnovaly jejich provádění. Z hlediska institucionální historie byla nově studována následující témata: Poradní sbor ve věcech peněžnictví, bankovní ústavy a systém na území Podkarpatské Rusi či Pražská úvěrní banka v Bělehradě.

Stejně tak se zvýšil zájem o zkoumání historie firem a významných československých společností v koncernech československých bank (firma Ringhoffer, společnosti v oblasti cementárenského průmyslu, železniční dopravy či pivovarnictví).

Nebývalému zájmu se těšilo zkoumání osudů předních osobností československého bankovníctví, a to zejména osobnosti Dr. Jaroslava Preisse. Badatelé z genealogických důvodů rovněž často studovali osobní spisy zaměstnanců bank.

Stejně jako v roce 2012 vzrostl i v tomto období počet badatelů studujících československý finanční systém po roce 1948 (např. peněžní reforma 1953, tzv. americký úvěr, MMF, či ČSOB).

Vyřízená korespondence:

Archiv ČNB vyřídil v průběhu roku 2013 celkem 239 písemných dotazů (analogových či digitálních). Z těchto poskytl 148 rešerší žadatelům nejčastěji informace o historických směnných kursech československé měny, anebo se věnovalo historické problematice (vývoj české a československé měny a českého a středoevropského bankovníctví). Značnou část agendy tvořily také dotazy na platnost vkladních knížek a cenných papírů zejména z doby před rokem 1953.

Oproti roku 2012 došlo k podstatnému nárůstu rešerší vztahujících se k majetkoprávním otázkám, tzv. reklamám. V roce 2013 řešil Archiv ČNB celkem 91 reklamačních případů. Důvodem bylo vyhledávání dokumentů v souvislosti s ustanoveními zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi a o změně některých zákonů (zákon o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi). V souvislosti s tímto zákonem řešil Archiv ČNB v roce 2013 celkem 73 podání.

Řadu dotazů klientů zodpovídají pracovníci Archivu ČNB přímo, a to telefonicky nebo formou osobních konzultací. Nezanedbatelná část dohlédací agendy je též vykonávána pro jednotlivé organizační útvary ČNB.

Využívání archiválií a provoz badatelný v roce 2013

	počet badatelů	z toho cizinci	badatelské návštěvy	rešerše pro		digitální kopie
				úřední potřebu	soukromou potřebu	
Archiv ČNB	57	6	234	91	148	-

4. Odborné a společenské aktivity archivu:

V roce 2013 se zaměstnanci Archivu ČNB zúčastnili výroční vědecké konference pořádané Evropskou asociací pro bankovní a finanční historii – EABH (European Association for Banking and Financial History), která se konala pod záštitou Národní banky Polska ve dnech 7. – 8. června 2013 ve Varšavě. Jejím tématem bylo pronikání zahraničních bankovních skupin do národních finančních trhů „Foreign Financial Institutions & National Financial Systems“.

Od roku 2009 je Archiv České národní banky zastoupen i v jednom z vrcholných orgánů EABH – Academic Advisory Council (AAC), který připravuje vědecký program asociace a koordinuje její odborné projekty. V průběhu roku 2013 se konalo jedno zasedání AAC (6. června 2013). Archiv ČNB má svého představitele ve sboru koordinátorů iniciativy EABH Corporate Culture Memory Task Force, která se snaží monitorovat stav finančních archivů v jednotlivých evropských státech.

Mezinárodní spolupráce Archivu České národní banky se realizuje i na půdě Evropské centrální banky. Ve dnech 28. – 29. října 2013 se uskutečnilo ve Frankfurtu nad Mohanem 4. zasedání pracovní skupiny ESCB Information Management Network, jejímž úkolem je rozvíjet vzájemnou spolupráci mezi archiváři, records managery a knihovníky centrálních bank Evropské Unie.

Zaměstnanci Archivu ČNB se dále aktivně zúčastnili 15. konference archivářů České republiky „Průmysl – město – archiv. Archivy a dokumentace průmyslového dědictví“, která se konala v Ostravě ve dnech 3. - 5. června 2013 a konference „Věda a technika mezi válkami“, již uspořádalo Národní technické muzeum v Praze ve dnech 1. a 2. října 2013. Stejně tak doplnili jeho zaměstnanci svou přednáškou i program konference Dejiny centrálného bankovníctva na Slovensku/ Conference – The History of Central Banking in Slovakia, kterou uspořádala Národní banka Slovenska v Bratislavě ve dnech 13. až 14. listopadu 2013. Zaměstnanci Archivu České národní banky se dále společně s informatiky České národní banky zúčastnili tradiční konference CNZ věnované problematice dlouhodobého uchovávání elektronických dokumentů, která se konala dne 1. října 2013 v Národním archivu v Praze.

Archiv ČNB se také účastní zasedání některých odborných pracovních skupin, jejichž práci koordinuje Odbor archivní správy a spisové služby Ministerstva vnitra ČR. V roce 2013

se jednalo o Rozšířenou pracovní skupinu pro nová základní pravidla pro zpracovávání archiválií. Činnost této skupiny byla ukončena publikováním nové metodiky pro tuto oblast (M. Wanner a kol., Základní pravidla pro zpracovávání archiválií, Praha 2013). Jeden zaměstnanec Archivu ČNB participuje na činnosti redakční rady sborníku *Paginae historiae*, jenž vychází při Národním archivu ČR.

Zaměstnanci Archivu České národní banky se také zapojují do jednání některých významných odborných společností zaměřených na oblast hospodářských dějin a archivnictví. Jedná se o Společnost pro hospodářské a sociální dějiny a Českou archivní společnost. Jeden zaměstnanec Archivu ČNB zasedá ve výboru odborné tematické sekce specializovaných archivů České archivní společnosti.

Archiv České národní banky se také podílí na aktivitách spojených s činností Expozice České národní banky (stálá výstava „Lidé a peníze“), která seznamuje veřejnost s činností centrální banky státu ČNB. V roce 2013 byl Archiv ČNB přizván k účasti na třech výstavních projektech, na něž zapůjčil své archiválie. Již 17. ledna 2013 byla na výstavě „Kabelky a milostné dopisy“ v Trmalově vile v Praze prezentována korespondence vrchního ředitele Jaroslava Preisse s jeho manželkou Jarmilou. Archiválie z fondu Banky československých legií tvořily naopak významnou součást výstavy „Národní styl – kultura a politika“, jež byla zpřístupněna veřejnosti v Národní galerii v Praze dne 8. března 2013. Daleko nejvýznamnější počet archiválií finančního charakteru se ovšem stal součástí výstavy „Peníze“, kterou zahájilo Národní muzeum v Praze dne 28. listopadu 2013. Je nutné dodat, že i v roce 2013 byly vystaveny archivní dokumenty vážící se k rodině bankéřské rodiny Petschků na výstavě „Rezidence Otto Petschka – Dvě tváře velkopodnikatelské vily“, zahájené již v předchozím roce.

V roce 2013 umožnil Archiv ČNB nahlédnout do svých depotních prostor třem exkurzím, jednalo se o Společnost Aloise Jiráska (30. ledna 2013), Archivní kurz pořádaný Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze (22. března 2013) a studenty oboru historie na téže instituci (25. března 2013). Návštěvy byly vždy spojeny s odborným výkladem o dějinách českého a československého peněžnictví.

Vzhledem k tomu, že Česká národní banka v roce 2013 oslavila dvacet let své existence, byl Archiv ČNB aktivně zapojen i do projektů, které měly ukázat její historii, význam a funkce. Nejdůležitějším z nich bylo spuštění webových stránek o historii ČNB <http://www.historie.cnb.cz/cs/>, jež rozsahem obsažených informací dosud jen stěží nacházejí odpovídající srovnání v evropském měřítku.

5. Publikační činnost:

Příspěvky do odborných periodik a odborné přednášky

a) odborné studie

Kunert Jakub: Vývoj spisové a archivní služby českých bankovních institucí (1918 – 2006), In: *Paginae historiae*, č. 20/2, 2012, s. 270 – 312.

Kunert Jakub: Zřízení Národní banky Československé v letech 1920 - 1926, In: *Sborník archivních prací*, roč. 63, 2013, s. 131 – 200.

b) odborné přednášky

Kunert Jakub: Archivní fond Živnostenské banky jako pramen pro studium dějin českého a československého průmyslu, přednáška na konferenci „Věda a technika mezi válkami“, Praha 2. 10. 2013.

Kunert Jakub: Proměny správy Státní banky československé v kontextu hospodářských změn Československa v letech 1950 – 1965/ Changes in the administration of the State Bank of Czechoslovakia amid the economic transition in Czechoslovakia between 1950 and 1965, přednáška na konferenci Dejiny centrálného bankovníctva na Slovensku/ Conference – The History of Central Banking in Slovakia, Bratislava 14. 11. 2013.

Kunert Jakub: Průmysl a banky. Archiv České národní banky jako fundament pro výzkum historie českého a československého průmyslu 19. a 20. století, přednáška na 15. konferenci archivářů České republiky „Průmysl – město – archiv. Archivy a dokumentace průmyslového dědictví“, Ostrava 4. 6. 2013.

Sedláčková Helena: Vývoj pečeti pánů z Pernštejna, přednáška na Slavnosti Pernštejnského panství 2013, Nedvědice 6. 7. 2013.

6. Odkaz na webové stránky archivu:

http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/archiv_cnb/

e-mailová adresa Archivu České národní banky: archiv@cnb.cz

IV. Stav archiválií

Vzhledem k tomu, že archivní fondy Archivu České národní banky jsou v současné době uloženy v nově zbudovaných archivních depotech, které plně vyhovují požadavkům pro uložení archiválií, je fyzický stav spravovaných archivních fondů dobrý a nedochází k jejich dalšímu poškození. K částečnému poškození šesti fondů došlo ještě před jejich novým uložení v rekonstruovaných archivních depotech budov poboček České národní banky.

V. Konzervace a restaurování archiválií

Archiv České národní banky nemá vlastní konzervátorskou dílnu. Pokud by byl nutný u spravovaných archiválií konzervátorský nebo restaurátorský zásah, byly by na tyto práce archivem nárokovány finanční prostředky z rozpočtu České národní banky.

V Praze 18. února 2014

Ing. Zdeněk Virius v.r.
ředitel sekce správní

Ing. Michael Šatra v.r.
ředitel odboru správy majetku

II. Celkové množství archiválií v základní evidenci Národního archivního dědictví

Tab. č. 1: Základní souhrnné informace ze základní evidence NAD

Archiv		Počty, metráž a zpracovanost archivních souborů						Fyzický stav archiválií		Archivní pomůcky
		Vykazované***			Celkem			počet	počet	počet
		počet	metráž [bm] velikost [MB]	metráž [%] MB [%]	počet	metráž [bm] velikost [MB]	metráž [%] MB [%]			
1	2	3*	4**	5****	6*	7**	8****	9	10	
610000100 - Archiv České národní banky	N:	22	4088,63 0,00	70,44 0,00	22	4088,63 0,00	70,44 0,00	Ze zapsaného fyzického stavu:		základní: 43
	Z:	31	1715,47 0,00	29,56 0,00	31	1715,47 0,00	29,56 0,00	nepoškozeno:	53	speciální: 0
	I:	25	155,85 0,00	2,69 0,00	25	155,85 0,00	2,69 0,00	poškozeno:	7	referenční: 0
								nezjištěno:	0	0
	Σ:	60	5804,10 0,00			5804,10 0,00		Ze zapsaných ev. jednotek:		všechny: 43
								poškozeno [ks]:	142	
<i>Dílčí souhrn oblasti 0:</i>	N:	22	4088,63 0,00	70,44 0,00	22	4088,63 0,00	70,44 0,00	Ze zapsaného fyzického stavu:		základní: 43
	Z:	31	1715,47 0,00	29,56 0,00	31	1715,47 0,00	29,56 0,00	nepoškozeno:	53	speciální: 0
	I:	25	155,85 0,00	2,69 0,00	25	155,85 0,00	2,69 0,00	poškozeno:	7	referenční: 0
								nezjištěno:	0	0
	Σ:	60	5804,10 0,00		60	5804,10 0,00		Ze zapsaných ev. jednotek:		všechny: 43
								poškozeno [ks]:	142	

Archiv		Počty, metráž a zpracovanost archivních souborů						Fyzický stav archiválií		Archivní pomůcky
		Vykazované***			Celkem			počet	počet	
		počet	metráž [bm] velikost [MB]	metráž [%] MB [%]	počet	metráž [bm] velikost [MB]	metráž [%] MB [%]			
1	2	3*	4**	5****	6*	7**	8****	9	10	
Souhrn	N:	22	4088,63 0,00	70,44 0,00	22	4088,63 0,00	70,44 0,00	Ze zapsaného fyzického stavu:		základní: 43
	Z:	31	1715,47 0,00	29,56 0,00	31	1715,47 0,00	29,56 0,00	nepoškozeno: 53	poškozeno: 7	speciální: 0
	I:	25	155,85 0,00	2,69 0,00	25	155,85 0,00	2,69 0,00	nezjištěno: 0		referenční: 0
	Σ:	60	5804,10 0,00		60	5804,10 0,00		Ze zapsaných ev. jednotek:		všechny: 43
								poškozeno [ks]: 142		

Legenda:

- * N: [počet] ... archivní soubory s min. 95% nezpracované metráže
Z: [počet] ... archivní soubory s min. 95% zpracované metráže
I: [počet] ... archivní soubory s min. 95% inventarizované metráže
Σ: [počet] ... celkový počet archivních souborů (≠N:+Z:)
- ** N: [bm] ... nezpracovaná metráž archivních souborů
[MB] ... nezpracovaná velikost ev. jednotek v digitální podobě
Z: [bm] ... zpracovaná metráž
[MB] ... zpracovaná velikost ev. jednotek v digitální podobě
I: [bm] ... inventarizovaná metráž
[MB] ... inventarizovaná velikost ev. jednotek v digitální podobě
Σ: [bm] ... celková metráž (=N:+Z:)
[MB] ... celková velikost ev. jednotek v digitální podobě

- *** Vykazované ... archivní soubory s evidenčním statutem 1, 2 nebo 3
**** metráž [%] ... relativní zastoupení vzhledem k celkové metráži
MB [%] ... relativní zastoupení vzhledem k celkové velikosti evidenčních jednotek v digitální podobě

Číselník evidenčních statusů:

- 1 Archivní soubory v přímé péči instituce, uložené v instituci
- 2 Archivní soubory uložené na základě smlouvy mimo instituci
- 3 Archivní soubory uložené v instituci na základě smlouvy
- 4 Archivní soubory vydané vlastníkům a archivem evidované
- 5 Archivní soubory archivem pouze evidované